

PERSDOSSIER

Wat gebeurt er?
Mortimer! Mortimer!

BLAKE EN MORTIMER IN HET BELGISCH STRIPCENTRUM

HET GEHEIM *van* de ZWAARDVISSEN

STRIPMUSEUM
BRUSSEL

30 SEPTEMBER 2021 > 16 APRIL 2022

20 ZANDSTRAAT 1000 BRUSSEL • @comicsartmuseum • #lesecretdesespados

In de tentoonstelling *HET GEHEIM VAN DE ZWAARDVISSSEN* nemen we bezoekers met veel plezier - en dat al van bij de titel - mee naar de verborgen dimensies van een legendarisch album, dat in zekere zin de voorloper van de graphic novel kan worden genoemd. In 1964, acht jaar vóór de publicatie van de 169 pagina's tellende *Ballade van de zilte zee* van de Italiaanse striptekenaar Hugo Pratt, durft uitgeverij Lombard het eindelijk aan om *Het geheim van de Zwaardvis*, dat oorspronkelijk in twee delen uitkwam, in één deel te publiceren.

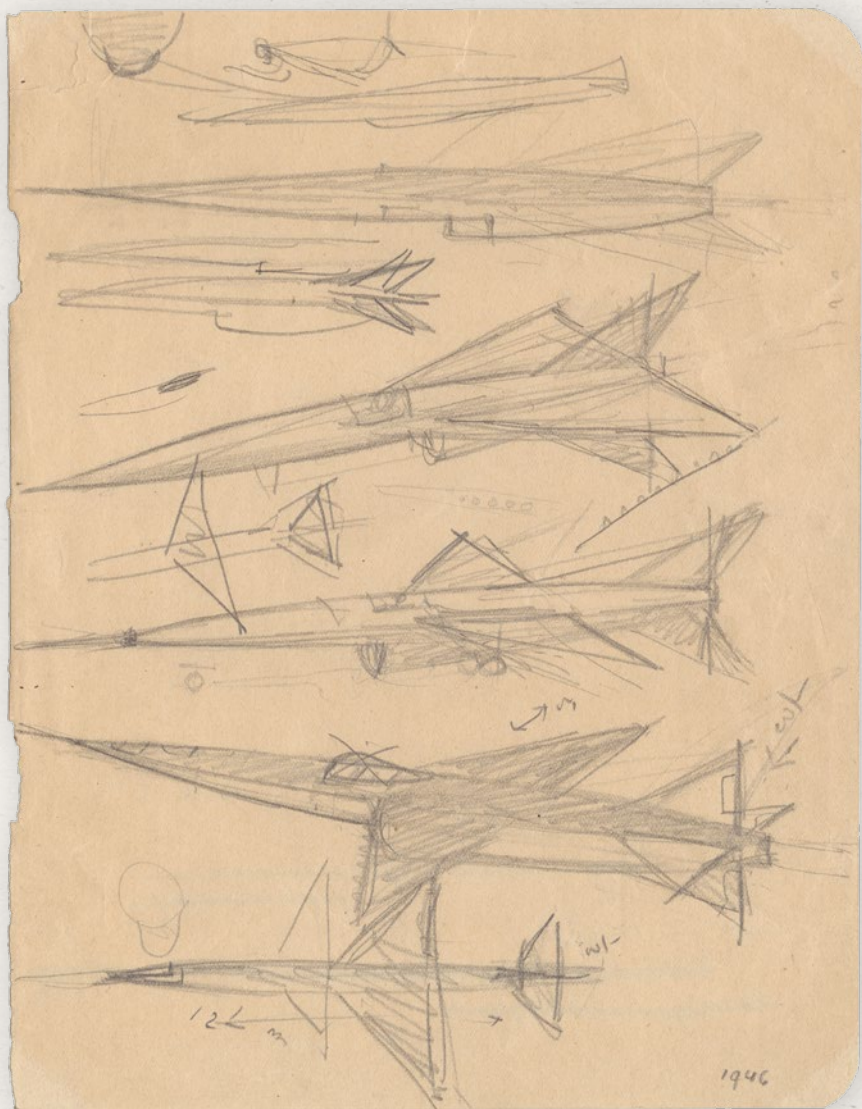

Het geheim van de Zwaardvis heeft als eerste album van *de avonturen van Blake en Mortimer* een immense impact op de geschiedenis van het stripverhaal gehad. Het is waarschijnlijk dankzij dit eerste verhaal dat de personages van Jacobs vandaag tot de meest geliefde striphelden aller tijden behoren.

Detail van een vakje uit *Het Geheim van de Zwaardvis* van Edgar P. Jacobs, deel 1. Blake en Mortimer maken zich in pilotenpak klaar om zich naar de geheime basis van Ormuz te be-geven, aan boord van de Golden Rocket. We staan aan het begin van een adembenemend avontuur!

© UITGEVERIJ BLAKE & MORTIMER/
STUDIO JACOBS

Eerste intentietekening voor de Zwaardvis, met datum 1946.
Men herkent al het aerodynamische profiel, de driehoeksvorm van de vleugels en de luchtgang in de buik van het vliegtuig die dit prototype zullen gaan kenmerken.

© UITCEVERIJ BLAKE & MORTIMER/STUDIO JACOBS. COLLECTIE STICHTING E. JACOBS

Page 194 original album -
 * (le 194 est un Hors-Tout-à-l'heure pleine page) *

79 / II

VAN HET GEHEIM VAN DE ZWAARDVIS ...

*naar Het Geheim van
de Zwaardvissen*

Van 30 september 2021 tot en met 16 april 2022 houdt het Belgisch Stripcentrum de jubileumtentoonstelling *HET GEHEIM VAN DE ZWAARDVISSSEN*. Dit grote evenement, dat zich tegelijk richt tot gezinnen, toeristen, scholen en stripliefhebbers, is eigenlijk een eerbetoon aan de popcultuur. Het vindt precies 75 jaar na de start van *De avonturen van Blake en Mortimer* plaats, het bekende stripverhaal van Edgar P. Jacobs. Met *HET GEHEIM VAN DE ZWAARDVISSSEN* willen we het publiek de sleutels aanreiken die nodig zijn om dit pionierswerk van Edgar P. Jacobs beter te begrijpen. We plaatsen het boek in zijn historische context, maar verkennen ook hoezeer het vandaag nog relevant is. De auteur bezit als liefhebber van proto-sciencefiction en sciencefiction namelijk een bijzonder talent: hij kan heel goed voorspellen hoe de toekomst eruit zal zien. En meer dan eens zijn zijn voorspellingen uitgekomen: klimaatverandering, slimme horloges, gevechtsdrones, jetpacks... Zijn eerste voorspelling? De Zwaardvis. De auteur houdt eraan zowel te duiden als te vermaken, en koos uit de actualiteit onderwerpen die hij kon verwerken in een verhaal waarin hij zijn waarden kon leggen. En die blijven ook in 2021 levendig. Deze ziel van de verhalen, die we ook de “Blake en Mortimer mythologie” zouden kunnen noemen, wordt geboren met *Het Geheim van de Zwaardvis*.

Originele plaat van pagina 80 van deel 2 van *Het Geheim van de Zwaardvis* van Edgar P. Jacobs. Gepubliceerd in 1953.

© UITGEVERIJ BLAKE &
MORTIMER/STUDIO JACOBS.
COLLECTIE STICHTING E.
JACOBS

VAN EDGAR P. JACOBS

tot de vervolgauteurs van Blake en Mortimer

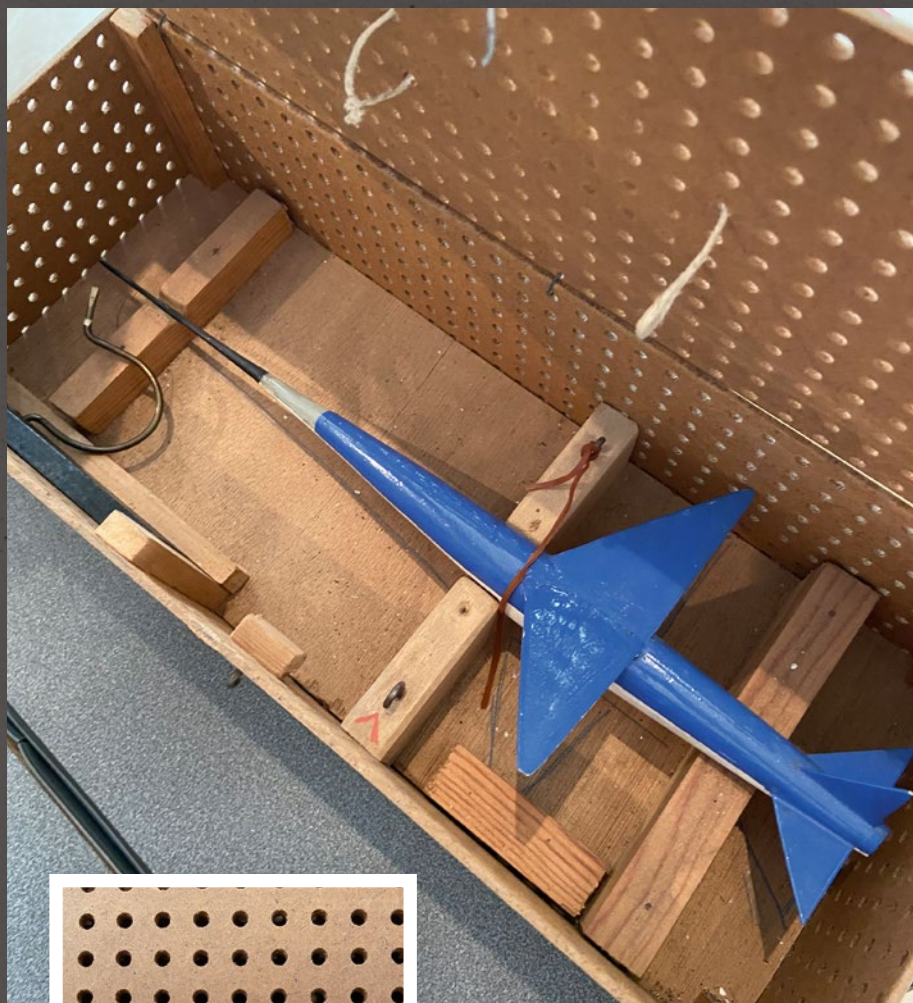
De tentoonstelling *HET GEHEIM VAN DE ZWAARDVISSEN* neemt bezoekers mee naar het ontstaan van de avonturen van Blake en Mortimer, dat in zijn historische context wordt gesitueerd, en naar de nalatenschap, zoals we die in het te verschijnen album van Jean Van Hamme, Peter Van Dongen en Teun Berserik, *De Laatste Zwaardvis*, kunnen leren kennen. Dit laatste album van *De avonturen van Blake en Mortimer* wordt in de herfst van 2021 aan het grote publiek voorgesteld, tijdens de tentoonstelling. De Zwaardvis wordt zo de draad die het ontstaan van de reeks met de 75^e verjaardag van onze helden verbindt, maar ook die tussen de geestelijke vader, Edgar P. Jacobs, en de auteur die zijn werk een tweede leven heeft gegeven. Het is Jean Van Hamme die in 1996 de uitdaging aangaat om de avonturen van Blake en Mortimer verder te zetten met *De Zaak Francis Blake*. Dat het meest iconische voorwerp uit het werk van Jacobs, de vliegende onderzeeër *Zwaardvis SX 1*, terug van de partij was, toont bovendien hoe goed de toekomstvoorspellingen van de bedenker van Blake en Mortimer waren. Jacobs gaf met zijn zuivere, visionaire schetsen vorm aan de onmogelijke droom van talloze Franse, Russische en Amerikaanse ingenieurs na de Tweede Wereldoorlog. Zijn prototype van een jachtbommenwerper en onderzeeër in één is nog altijd ongevenaard en blijkt een accurate voorspelling van wat de luchtvaartwetenschap ook vandaag nog bezighoudt.

Detail van een vakje van de plaat van p. 61, door Peter Van Dongen, *De Laatste Zwaardvis*, 2021

De Zwaardvis SX 2 stuift uit het troebele water van de Thames nabij de Londense Tower, waar de kroonjuwelen van het Britse rijk bewaard worden. De vliegende onderzeeër haast zich naar een voorlopig geheim doelwit...

© UITCEVERIJ BLAKE & MORTIMER / STUDIO JACOBS

Bewaardoos van het schaalmodel van de Zwaardvis in geperforeerde houtplaat, een typisch materiaal uit de tijd van de naoorlogse Wederopbouw.

Productie: Gérard Liger-Belair, modelbouwer uit Brussel, voor Edgar P. Jacobs.

© UITGEVERIJ BLAKE & MORTIMER/STUDIO JACOBS.
COLLECTIE STICHTING E. JACOBS

EEN GEHEIME BOODSCHAP

*in augmented
reality*

Het oorspronkelijke schaalmodel van de vliegende onderzeeër, de Zwaardvis.

Productie: Gérard Liger-Belair, modelbouwer uit Brussel, voor Edgar P. Jacobs.

© UITGEVERIJ BLAKE & MORTIMER/STUDIO JACOBS.
COLLECTIE STICHTING E. JACOBS

“Zwaardvissen jagen altijd per twee”: dat is de boodschap die in de tentoonstelling verborgen zit en die het publiek met behulp van augmented reality kan ontdekken. Deze op het eerste gezicht banale, anekdotische zin brengt het beeld dat de curatoren van Jacobs werk hebben en dat ze met het publiek willen delen nochtans perfect onder woorden. De Zwaardvissen jagen altijd per twee en staan zo symbool voor doorzettingsvermogen, maar ook voor vriendschap, de kracht van blind vertrouwen in de ander, rechtvaardigheid en het vertrouwen in de toekomst van een wereld in heropbouw. Al deze thema's maken integraal deel uit van *de avonturen van Blake en Mortimer* en zijn ook nu nog actueel, in de crisis die we vandaag meemaken. De Zwaardvis is een absolute vaste waarde in het werk van Jacobs. Het is een toonbeeld van coherentie, een baken voor de eeuwigheid, net zoals Blake, Mortimer en Olrik. Dat de tentoonstelling *HET GEHEIM VAN DE ZWAARDVISSSEN* eindelijk een momentum mag zijn om deze prachtige culturele parel boordevol geheimen met het grote publiek te delen en bezoekers te inspireren, net zoals de maquette van de Zwaardvis van Gérard Liger-Belairs ooit Jacobs heeft geïnspireerd. Deze maquette maakt trouwens integraal deel uit van de tentoonstelling en is voor echte fans reden genoeg voor een bezoekje.

HET GEHEIM VAN DE ZWAARDVIS DELEN

met het publiek

De locatie van de tentoonstelling in het hart van een historisch handelspand in Brussel, de Waucquez-warenhuizen die ooit door architect Victor Horta werden ontworpen, vormt een echte meerwaarde. In plaats van de indrukwekkende metalen en glazen constructie van het gebouw te verhullen, integreren we de unieke beeldende en dramaturgische mogelijkheden van het gebouw juist om de tentoonstelling kracht bij te zetten. Zes thema's vormen de rode draad van het bezoekersparcours:

- > **DE PERSONAGES**
- > **STRATEGISCHE SCENARIO'S**
- > **DECORS, ACCESSOIRES EN KOSTUUMS**
- > **DE WOEDE VAN DE NATUUR**
- > **GESCHIEDENIS CENTRAAL**
- > **DE TWEE ZWAARDVISSEN**

De vormgeving laat bezoekers bovendien op een nieuwe manier kennismaken met originele stripplaten, die centraal op een kaart worden geplaatst, in een nieuwe eenheid verbonden met randinformatie

en achtergronddocumenten. De scenografie sluit naadloos aan bij de periode van de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog, met bijvoorbeeld materialen die in die tijd voor het eerst gebruikt werden, zoals geperforeerde multiplexplaten, of bouwspeelgoed zoals Meccano®, waarmee de kinderen van de jaren 50-60 spelenderwijs leerden! De tentoonstelling trekt deze technologische metafoor door naar vandaag met animaties in augmented reality. Ze creëert zo bewust een contrast om zowel de kinderen van gisteren als die van vandaag aan te spreken, zoals ook Jacobs dat probeerde met zijn "technologischer opera". Om bezoekers van alle leeftijden aan te moedigen in de voetstapen te treden van Edgar P. Jacobs en zijn rationele benadering, organiseert het Belgisch Stripcentrum een maquettewedstrijd via sociale media. Iedereen wordt in deze wedstrijd uitgedaagd om zelf een maquette van de Zwaardvis te bouwen. Maar er is een bijkomende uitdaging: deelnemers mogen enkel gerecycleerde materialen gebruiken...

Voorontwerp van de presentatie van de platen, facsimiles en persoonlijke bezittingen van Edgar P. Jacobs in de tentoonstelling *Het Geheim van de Zwaardvissen*. Curatoren: Daniel Couvreur en Eric Dubois.

© ERIC DUBOIS

DE TENTOONSTELLING

in 5 woorden

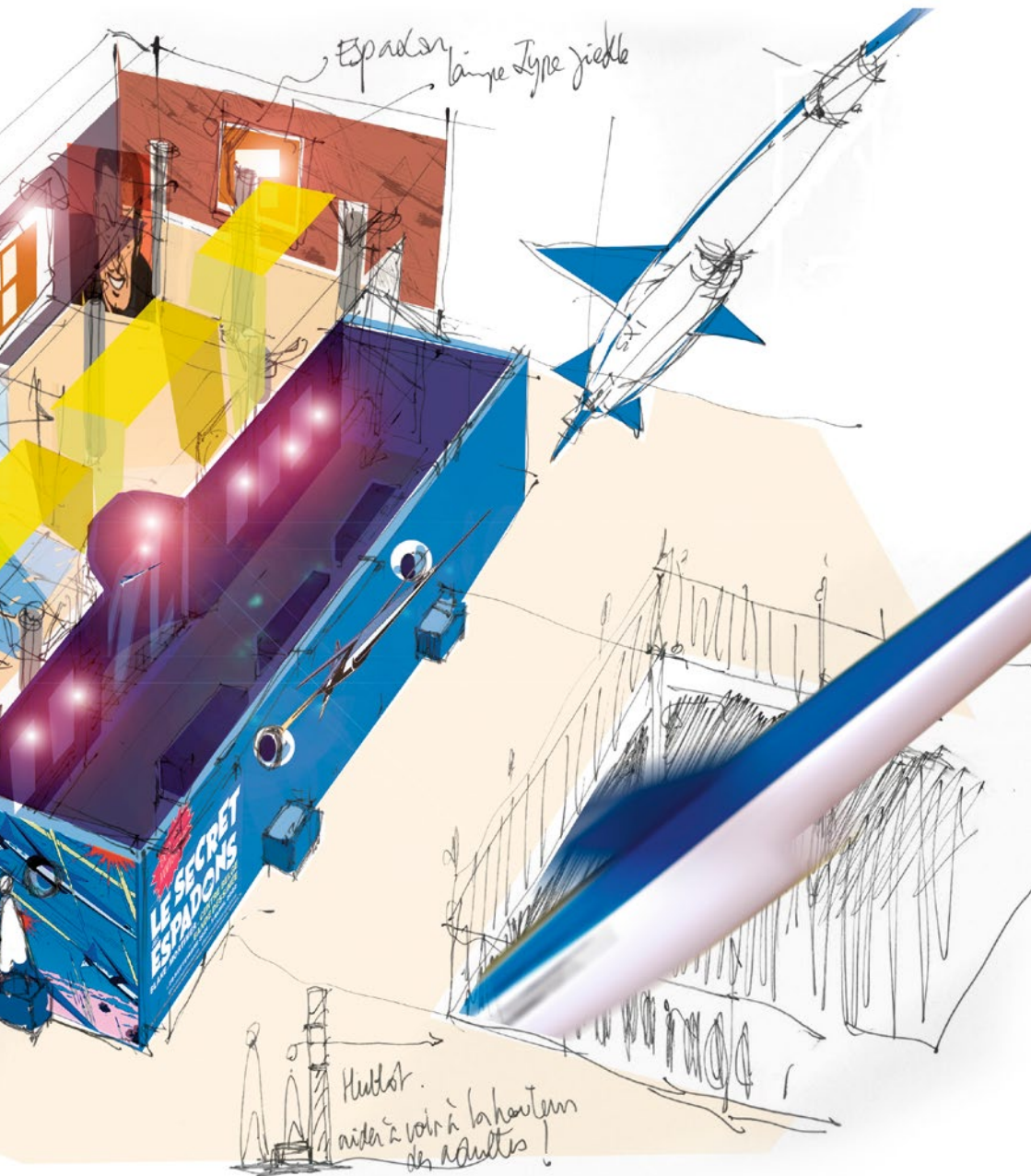
Erfgoed
Interactiviteit
Luchtvaart
Intergenerationeel
Modern

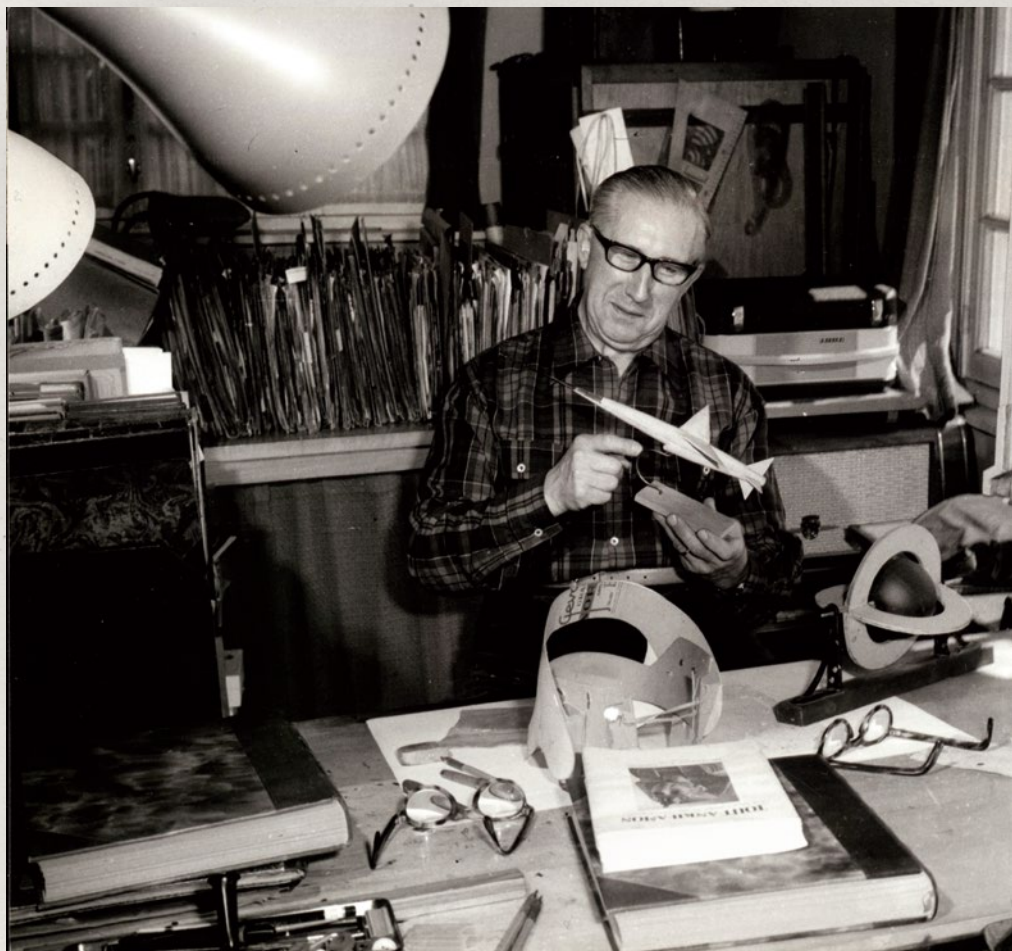

Schets voor de scenografie van de tentoonstelling *Het Geheim van de Zwaardvissen* in het Belgisch Stripcentrum.
Curatoren:
Daniel Couvreur
en Eric Dubois.

© ERIC DUBOIS

Edgar P. Jacobs in zijn atelier.
Analoge foto, zonder datum.

Onuitgegeven foto van de auteur die hij bewaarde in een vitrine met persoonlijke schatten, samen met de originele albums van *De Avonturen van Blake en Mortimer* en verschillende voorwerpen die Edgar P. Jacobs dierbaar waren.

© ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN.
COLLECTIE STICHTING E. JACOBS

Edgar P. Jacobs ontmoet Prins Filip van België tijdens een publiek evenement ter gelegenheid van de 20^e verjaardag van het weekblad *Kuifje* (1966).

Uitreksel uit het fotoalbum van de tentoonstelling *Het Stripverhaal in België*, Bibliotheek Albert I, 1968.

Reproductie van een analoge foto, zonder datum.

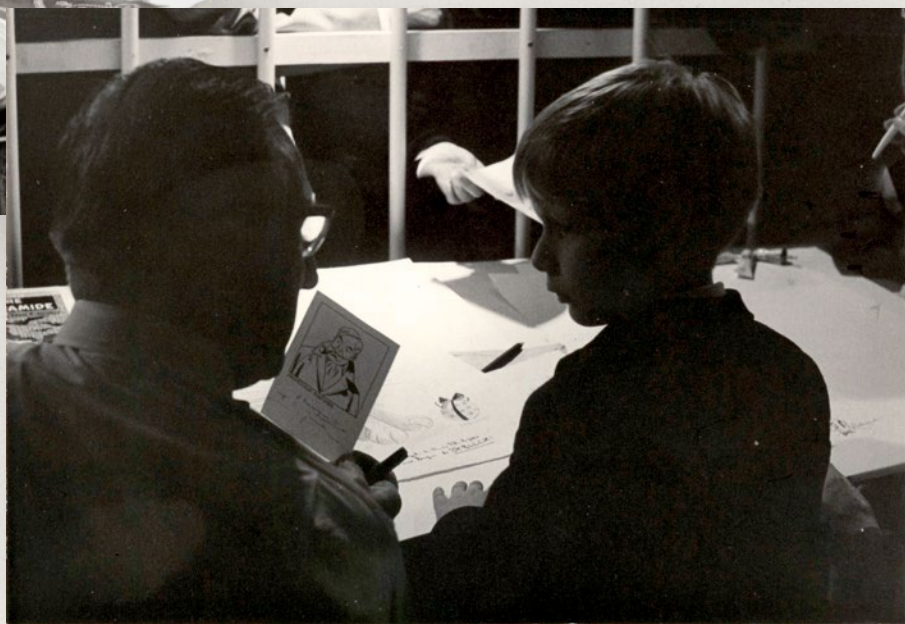
© ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN.
COLLECTIE STICHTING E. JACOBS

Edgar P. Jacobs in gezelschap van zijn eerste vrouw
Léonie Bervelt, roepnaam "Ninie".

Analoge foto, zonder datum.

© ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN. COLLECTIE STICHTING E. JACOBS

Originele blauwdruk en inkleuring van de laatste scène en aanval op Lhassa, de hoofdstad van het Gele Rijk, door de vloot van de Zwaardvissen, zoals verschenen in het weekblad *Kuifje* in september 1949. Edgar P. Jacobs zal deze eerste versie van het einde van *Het Geheim van de Zwaardvis* herwerken voor de albumpublicatie om er een magistrale dubbele pagina aan te wijden. Op deze unieke blauwdruk wordt het oorspronkelijke einde opnieuw tot leven gewekt.

© UITCEVERIJ BLAKE & MORTIMER/STUDIO JACOBS.
COLLECTIE STICHTING E. JACOBS

Originele blauwdruk en kleur uit 1949 van de plaat waarop de Zwaardvis SX-1, de vliegende onderzeeër voor de eerste keer verschijnt. Vanaf dit vakje wijst Edgar P. Jacobs de meest alerte lezers van het weekblad *Kuifje* subtiel op het bestaan van een tweede ap-paraat, de SX-2, waarvan we de reactor vooraan vermoeden.

© UITCEVERIJ BLAKE & MORTIMER/STUDIO JACOBS. COLLECTIE STICHTING E. JACOBS

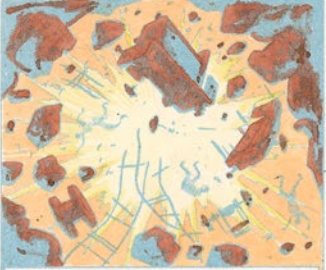
74

les oranges explosives comme les grenades

Un peu / le vertice de l'Espaton - Blanc

Très léger journal

Tente I page 59

explosion comment

peuple blanc
clair de lune

bleu nuit

le sol comme de la base page 49

fond n° 2

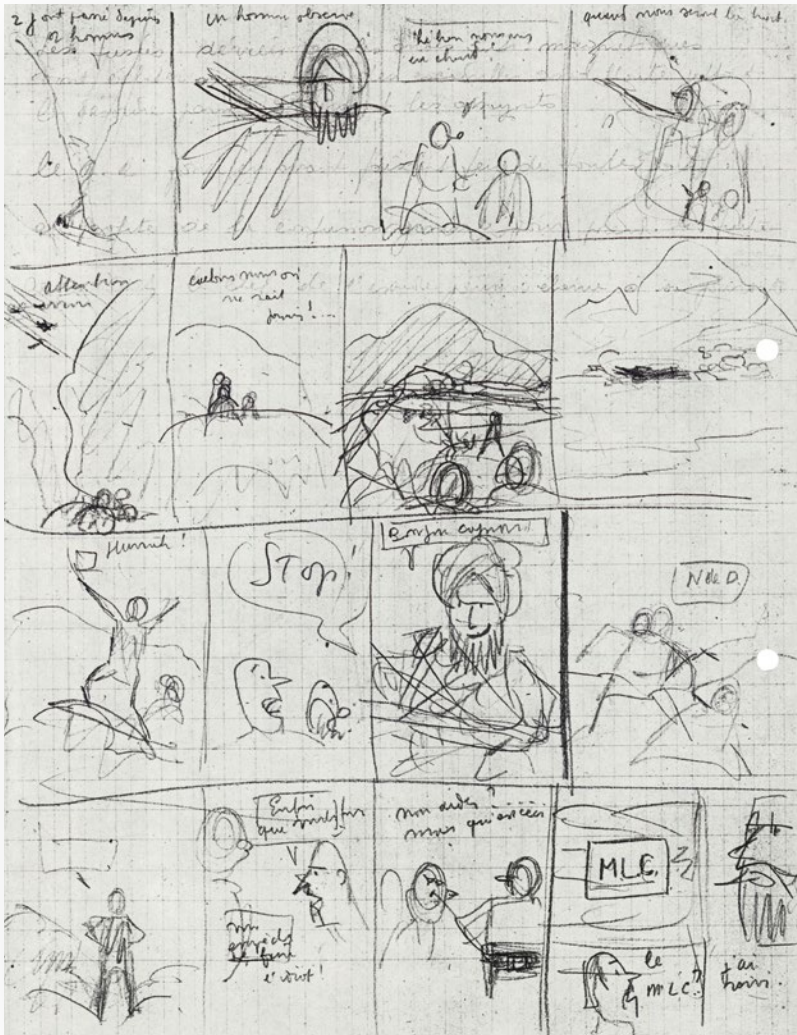
Espaton
comme comment

pl. 72 ou 136 Nouvel album

73 (28)

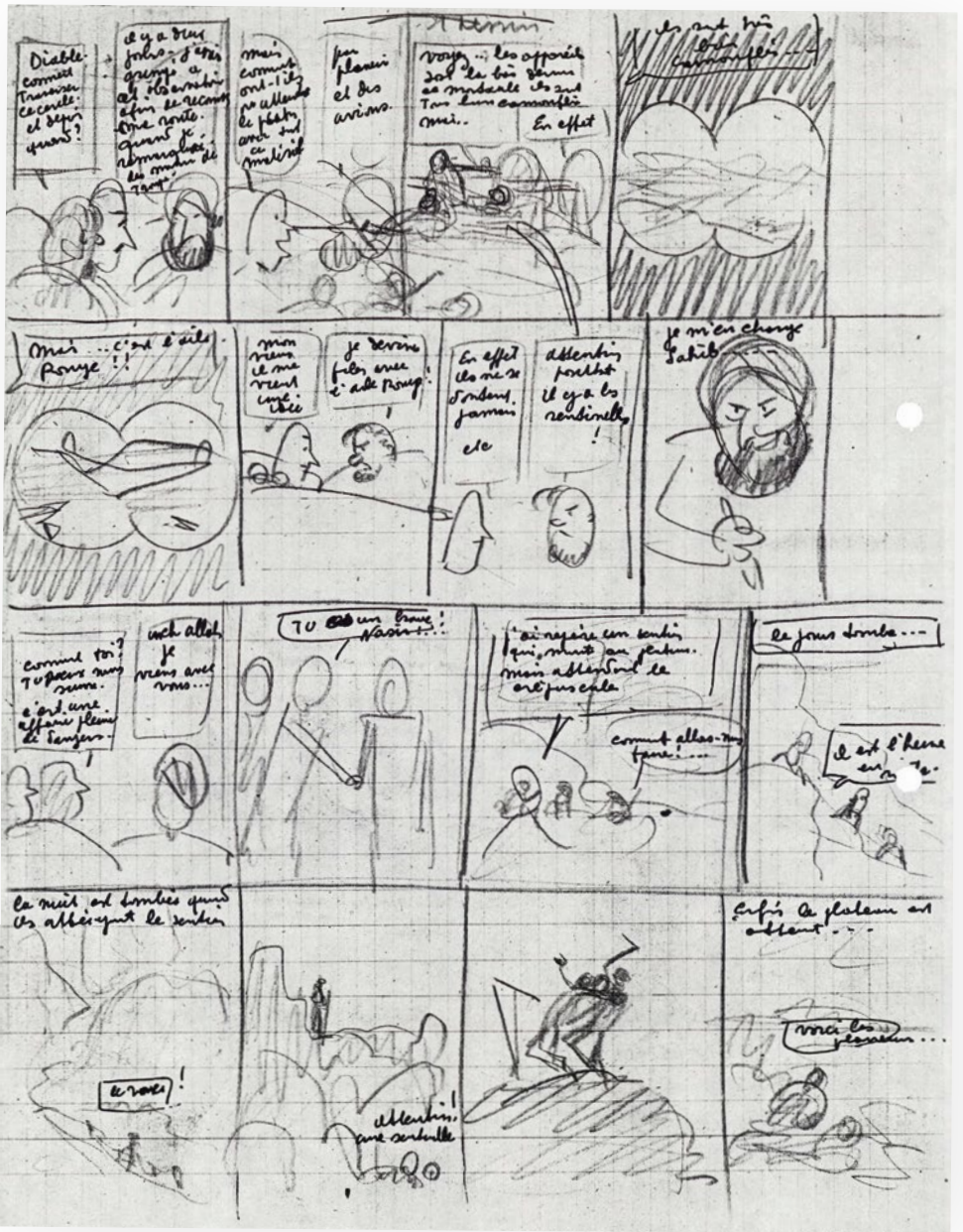
les uniformes comme les gardes aériens puis

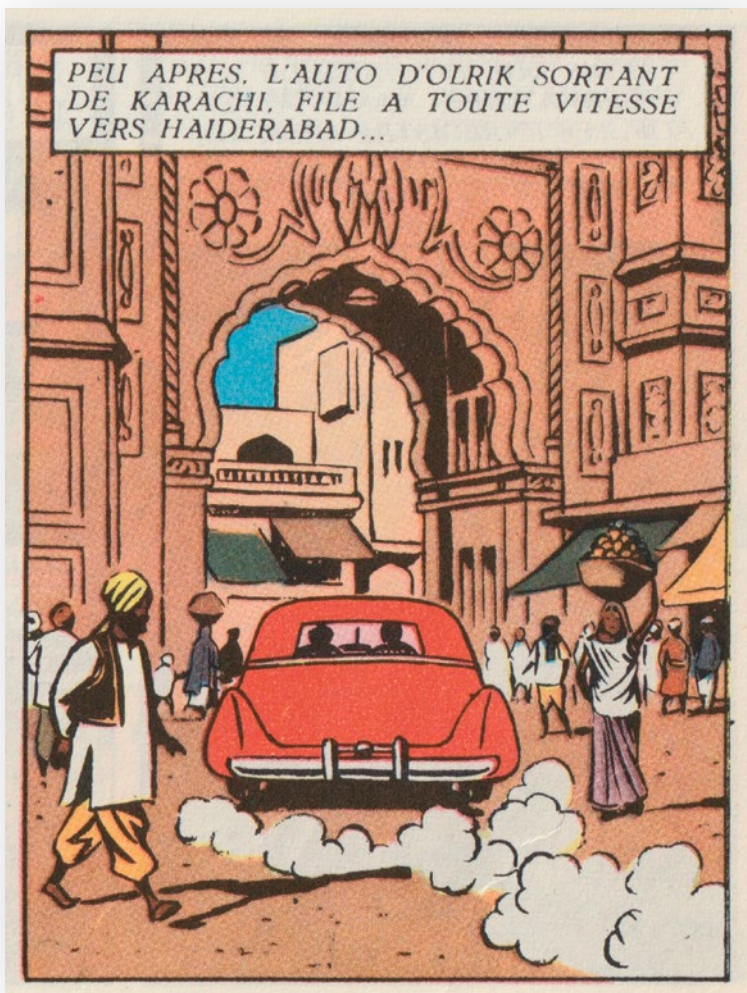

Twee ruwe schetsen voor de pagina-indeling
van de platen 30 en 39.

Edgar P. Jacobs, rond 1946. Deel van de map
LE SECRET DE L'ESPADON

© UITGEVERIJ BLAKE & MORTIMER/STUDIO JACOBS.
COLLECTIE STICHTING E. JACOBS

Dit laatste vakje van plaat 18 (pagina 20 van deel 2) van de oorspronkelijke versie van *Het Geheim van de Zwaardvis* is het enige beeld van heel het verhaal waarop een vrouwelijke aanwezigheid werd geduld. "Een geheel van vooroordelen en obscure complexen zwaaide zowel in als rond het weekblad *Kuifje de plak*", verklaarde Edgar P. Jacobs in 1984. Dit is de reden waarom vrouwen bijna geheel ontbreken in *Het Geheim van de Zwaardvis*.

© UITGEVERIJ BLAKE & MORTIMER/
STUDIO JACOBS

"Curriculum Vitae" van Blake, Mortimer en Olrik, handgeschreven manuscript Edgar P. Jacobs. Voor de publicatie van zijn autobiografie *Un opéra de papier. Les Mémoires de Blake et Mortimer*, (1981), geeft de nauwgezette tekenaar zijn helden een prestigieus verleden, hun avonturen waardig. Voor Olrik blijft Jacobs bewust veel vager.

© UITGEVERIJ BLAKE & MORTIMER/STUDIO JACOBS.
COLLECTIE STICHTING E. JACOBS

ce qui est souligné
ou 'reproducible'
Faire 2 doubles S.T.P

BLAKE

Curriculum Vitae.

Francis Percy BLAKE est né à LLANGOWLEN
(Pays de Galles) de Aneurin-J-BLAKÉ, Colonel au
Royal Welch Fusilier. ← ancien ici
Père de Lady Millicent Roche of KILLARNEY - fille de.

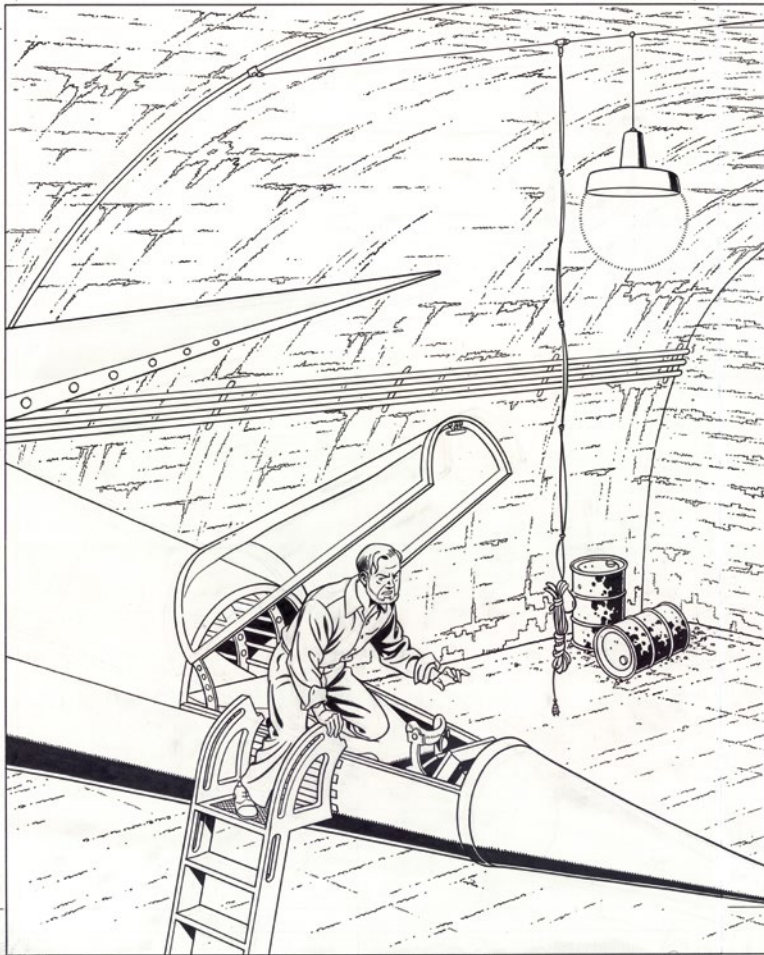
Samuel - B. Roche of KILLARNEY, Juge de paix du Comté de GLAMORGAN

Issu d'une respectable famille d'hommes de loi et d'
officiers, le jeune Francis préfère à la robe, le métier
des armes. Aussi dès la fin de ses études à ETON, il entre
comme il se doit au Staff College de la "Royal Air Force"
d'où il sort brillamment avec le grade de CAPTAIN. Il affecte
-tus la première partie de sa carrière dans le R.A.F. puis passe
à l'Aéronavale comme Squadron Leader à bord du
porte-avions "INTREPID".

C'est à ce moment qu'il est détaché par la "Section Spéciale"
de l'Admiralty à SCAW-FELL, où l'on procède, dans le
plus grand secret à la mise en chantier de "ESPADON",
le fameux sous-marin VOLANT du Prof. Philip MORTIMER.

L'odyssée de "l'ESPADON", est encore trop présente à toute les mémoi-
-tes pour que l'on s'étende ici sur le rôle capital joué par
ces deux hommes au cours de l'invasion Jaune. Rap-
-pelons simplement que c'est de cette époque que date
la solide amitié qui unit Francis BLAKE et Philip MORTIMER.

Bien qu'ils offrent par leurs tempéraments différents,
un frappant contraste, leurs merveilleuses qualités s'équi-
-librant et se complétant, ils forment une équipe
particulièrement dynamique et d'une rare efficacité.

Detail van een vakje getekend door Peter Van Dongen voor het album
De Laatste Zwaardvis. Professor Mortimer kruipt achter het stuur van zijn
SX-2 voor een nieuwe miss-ie.

© UITCEVERIJ BLAKE & MORTIMER/STUDIO JACOBS

Een tentoonstelling van het Belgisch Stripcentrum

In samenwerking met uitgeverij Blake & Mortimer en de Stichting E. Jacobs.

Met de steun van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Federation Wallonie-Bruxelles, de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de Nationale Loterij.

**WETENSCHAPPELIJKE LEIDING,
ARTISTIEKE DIRECTIE, TEKSTEN:**

Daniel Couvreur, Éric Dubois

PROJECTMANAGEMENT:

Stéphane Regnier

GRAFISCH ONTWERP:

Philippe Ghielmetti, Pierre Saysouk

MOTION DESIGN:

Benjamin Geffroy

VERTALINGEN:

Philotrans

GELUIDSONTWERP:

Bruno Letort

AUDIOVISUELE FRAGMENTEN:

Sonuma

AUDIOVISUELE PRODUCTIE:

Manuel Fernandez Vazquez

PAPIER ARCHITECTUUR:

Procédés Chenel®

RECHTENBEHEER:

Mélanie Andrieu

DIGITALISERING:

Mélanie Andrieu, Numeris'Art- Jérôme Allard

DRUKWERK:

Sadocolor Duplimedia, APP Photolab

BRUIKLEENGEVERS:

Stichting Edgar P. Jacobs,
Teun Berserik, Peter Van Dongen

REALISATIE EN OPBOUW:

Stéphane Regnier en Abderrahim
El Asfahany, met het team van het BSC

COMMUNICATIE:

Coraline Walravens, Tine Anthoni,
Remy Gauthier

Alle werken van Edgar P. Jacobs in deze tentoonstelling maken deel uit van de collectie van de Stichting Edgar P. Jacobs.

Wij bedanken van harte de Koning Boudewijnstichting voor haar inbreng en steun.

De vitrines met klimaatbeheer die gebruikt worden voor de platen van Edgar P. Jacobs, Teun Berserik en Peter Van Dongen werden ons ter beschikking gesteld door TEMPORA®.

Dank aan Etienne Schröder voor de portretten van Teun Berserik en Peter Van Dongen die speciaal voor de tentoonstelling getekend werden.

PARTNERS EN COPYRIGHT

De tentoonstelling werd ondersteund door de Fédération Wallonie-Bruxelles, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

In samenwerking met de Stichting Edgar P. Jacobs, uitgeverij BLAKE & MORTIMER en Studio Jacobs (Dargaud-Lombard s.a).

Du curatoren danken van harte het voltallige personeel van het Belgisch Stripcentrum voor hun niet aflatende inzet bij de realisatie van deze tentoonstelling.

Dank aan Andréa Grouiller voor zijn hulp. Dank ook aan Thierry Bellefroid en Yves Schlirf voor hun steun en aanmoedigingen.

BELGISCH STRIPCENTRUM

Zandstraat 20 • 1000 Brussel (België)

Open van dinsdag tot zondag, van 10 tot 18u

+32(0)2 219 19 80

www.stripmuseum.be - visit@stripmuseum.be (publiek)

PERSINFORMATIE (NL)

Tine Anthoni

0486/ 54 61 01

tine.anthoni@stripmuseum.be

www.stripmuseum.be/nl/pers
Login: **comics** / paswoord: **smurfs**

